

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МАРИУПОЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ НАУКИ ТА ОСВІТИ

Збірник матеріалів

**XXVI підсумкової науково-практичної
конференції викладачів**

22 лютого 2024

Київ 2024

УДК 061.3(063)

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ НАУКИ ТА ОСВІТИ: Збірник матеріалів XXVI підсумкової науково-практичної конференції викладачів МДУ / За заг. ред. М.В. Трофименка. Київ: МДУ, 2024. 406 с.

Рекомендовано до друку та поширення через мережу Інтернет вченою радою Маріупольського державного університету (протокол № 11 від 22.04.2024)

Редакційна колегія:

Голова Трофименко М.В., ректор МДУ, кандидат політичних наук, професор;

Члени редколегії Балабаниць А.В., доктор економічних наук, професор;
Безчотнікова С.В., доктор філологічних наук, професор;
Булатова О.В., доктор економічних наук, професор;
Задорожня-Княгницька Л.В., доктор педагогічних наук, професор;
Іванець Т. М., голова Ради молодих вчених МДУ, кандидат політичних наук;
Константинова Ю. В., кандидат історичних наук, доцент;
Омельченко В.Я., доктор економічних наук, професор;
Павленко О.Г., доктор філологічних наук, професор;
Романцов В.М., доктор історичних наук, професор;
Сабадаш Ю. С., доктор культурології, професор;
Тарасенко Д. Л., доктор економічних наук, професор;
Толпежніков Р.О., доктор економічних наук, професор.

Збірник містить матеріали XXVI підсумкової науково-практичної конференції викладачів МДУ, яка відбулася 22 лютого 2024 року в Маріупольському державному університеті.

У матеріалах висвітлені актуальні проблеми розвитку міжнародних відносин та зовнішньої політики, філософії та соціології, історії, економіки та менеджменту, права, екології, кібербезпеки, документознавства, культурології, журналістики, філології, літературознавства, методики викладання, педагогіки та психології.

Видання адресоване науковцям, викладачам, аспірантам та здобувачам вищої освіти, а також усім, хто цікавиться сучасними проблемами науки та освіти.

Редакція не несе відповідальності за авторський стиль тез, опублікованих у збірнику.

Стадник Альона,
кандидат соціологічних наук, доцент, доцент кафедри філософії та соціології
Маріупольський державний університет

Кузьмін Віктор,
кандидат соціологічних наук, доцент, доцент кафедри психології,
Національний університет «Запорізька політехніка»

ФОРМУВАННЯ ПЕРЕДУМОВ ЗМЕНШЕННЯ АГРЕСИВНОСТІ МОЛОДШИХ ПІДЛІТКІВ НА ЕТАПІ АДАПТАЦІЇ ДО НОВИХ УМОВ НАВЧАННЯ

Формування передумов для зменшення агресивності молодших підлітків на етапі адаптації до нових умов навчання є актуальним напрямком сьогодення. Особливу увагу в цій сфері приділяється розробці та імплементації ефективних методів психокорекції та профілактики, які дозволяють знизити рівень агресії серед підліткової аудиторії. Враховуючи складність сучасних викликів, зокрема вплив війни на рівень агресивності дітей, економічної нестабільності та соціальних змін, пошук ефективних підходів до зменшення агресивності є надзвичайно важливим.

У цьому контексті значний внесок зробили такі автори, як Л.Я. Галушко, який пропонує систему психокорекційної роботи з використанням мистецтва для подолання агресивної поведінки серед юнаків та дівчат раннього юнацького віку, вказуючи на ефективність творчих методів у роботі з емоційними станами. Л.О. Гапоненко акцентує увагу на ролі рефлексії у рольовій комунікації педагогів спеціальної освіти, підкреслюючи важливість самосвідомості та самоаналізу в процесі взаємодії з підлітками. І.В. Козубовська і О.В. Шелевер зосереджуються на профілактиці відхилень у поведінці вже з дошкільного віку, наголошуючи на значенні раннього втручання для запобігання проблем у майбутньому. Аналізуючи зазначені дослідження, можна зробити висновок, що кожна з них вносить важливий внесок у формування комплексного розуміння проблеми агресії у підлітків та розробку стратегій її зменшення. Втім, потрібно враховувати специфіку кожного випадку та індивідуальні потреби підлітків, а також розуміти актуальні для сьогодення проблеми, а не класичні підліткові проблеми, які широко описані у науковій літературі.

За результатами проведеного опитування можна дійти висновку про наявність важливих проблем, вирішення яких є складним у короткостроковій перспективі.

Проблеми підліткової агресивності, виявлені за результатами опитування

№	Проблема	Характеристика
1	Війна	Новий соціальний виклик, незнайомий для більшості педагогів та психологів, який не піддається традиційним методам корекції
2	Сприйняття свого тіла	Проблема самосприйняття власного тіла, що виявляється через негативне ставлення до свого фізичного вигляду, ваги, росту тощо
3	Матеріальний стан батьків	Фінансові обмеження сім'ї, що впливають на психологічний стан та соціальний комфорт підлітків
4	Ігри	Перцепція ігрової діяльності не виявляє значного впливу на поведінкові чи емоційні проблеми учасників
5	Схильність до уникнення конфліктів	Тенденція до уникнення конфліктних ситуацій, що корелює з низькою самооцінкою.
6	Невміння йти на компроміс та співпрацювати	Обмеженість у навичках досягнення компромісу та співпраці, що свідчить про відсутність ефективних комунікативних стратегій.
7	Міжособистісна довіра	Тенденція до приховування справжніх мотивів взаємодії, зумовлена недовірою до оточуючих.
8	Сприйняття соціальної критики	Підвищена чутливість до критики та неприйняття, яка проявляється у вигляді образливих реакцій.

Війна безсумнівно чинить негативний вплив на психологічний стан дітей, викликаючи тривогу, стрес та інші емоційні переживання. Можна стверджувати, що швидке завершення військових дій та стабілізація соціального та політичного стану сприятиме виходу дітей та їхніх батьків із стану тривожності. Цей перехід від нестабільності до стабільності матиме позитивний вплив на зниження агресивної поведінки, оскільки зменшення зовнішніх стресорів сприятиме психологічному благополуччю та емоційній стабільності.

Адаптація навчального процесу до війни. Для ефективного зменшення рівня тривожності у шкільному середовищі в умовах війни, особливе значення має підготовка та консультування вчителів, що має бути організоване директорами навчальних закладів. Це передбачає надання чітких рекомендацій щодо адаптації освітнього процесу, включаючи гнучкість навчального графіку та індивідуальний підхід до кожного учня.

У сімейному колі важливо підтримувати атмосферу спокою, надавати дітям відчуття безпеки та стабільності, не звалюючи всю відповідальність на зовнішні фактори.

Усі зазначені завдання є складними у вирішенні і вимагають відповідальності зі сторони батьків, а також кардинальної зміни освітнього процесу. Попри це є дієві інструментарії, які дозволяють дещо знизити рівень конфліктності. Це відбувається через розвиток навиків взаємодії та командної роботи, що є важливими для створення здорових

міжособистісних відносин і зменшення рівня агресії. Це може включати розвиток емпатії, навичок активного слухання та ненасильницького спілкування.

Таким чином загальні напрями формування передумов зменшення агресивності молодших підлітків на етапі адаптації до нових умов навчання можна поділити за двома напрямками:

- 1) для батьків.
- 2) для закладів освіти;

Створення профілактично-коректувальних програм зі зменшення агресивності молодших підлітків є критично важливим для забезпечення їхнього здорового розвитку та благополуччя. Впровадження таких програм допомагає у виявленні та адресації основних причин агресивної поведінки, які можуть включати сімейні проблеми, навчальний стрес, соціальне відчуження чи психологічні труднощі. Через цілеспрямовані інтервенції, такі як групові та індивідуальні консультації, тренінги соціальних навичок, арт-терапія, та інші методи, можливо ефективно працювати над зниженням агресії та покращенням соціальної адаптації. Більш детальний огляд профілактично-коректувальних програм зі зменшення агресивності розглянемо в наступному питанні дослідження.